

[Lasse Budtz]

Man skal også huske, at selv om man måtte blive enig om en 50 pct.s nedskæring af de langtrækkende strategiske kernevåben, så rører man fortsat ikke ved de atomvåben, som går under betegnelsen krydsermissiler, og der vil stadig væk være i hundredvis af langtrækkende raketter med atombomber på undervandsbådene. Supermagterne har hver op mod 8.000 atombombebærende raketter permanent stationerede på skibe, og et meget stort antal af disse sejler konstant rundt i de nordlige farvande.

Den norske udenrigsminister, Stoltenberg, har flere gange og med god grund udtalt dyb bekymring over hele denne udvikling. Den norske forsvarsminister, Holst, har også anerkendt problemets tilstedeværelse, i meget høj grad endda, og har i Stortinget bl.a. beskæftiget sig med, hvordan denne udvikling kan bringes under kontrol.

Finlands præsident, Koivisto, har i en stor tale drøftet mulighederne for at bringe de militære flådeaktiviteter i de nordiske havområder ind under en begrænsningsaftale.

I Socialdemokratiet synes vi, at problemerne skal diskuteres med alle berørte parter. Lad os tage Gorbatsjov på ordet og spørge ham: Hvordan kan initiativet følges op? Hvad har man mere konkret i tankerne fra sovjetisk side?

Vi kan også se af Murmansk-talen, at det vil være muligt for de nordiske lande at komme i realitetsforhandlinger med Sovjet om zonen, men det er ikke nok, naturligvis ikke. Selvfølgelig skal vi også forhandle med NATO om zonen. Det ville være forkert at prøve at fremstille zonesagen som en nem lille affære. Sagen er jo, at NATO på USA's opfordring også for de nordiske havområders vedkommende har en strategi, der medfører og – som udenrigsministeren har forklaret det – vil medføre, hvad man kalder fremrykket krigsførelse med mulig anvendelse af atomvåben. Og en sådan strategi er selvsagt, også når den er et svar på den stærke sovjetiske militære tilstedeværelse, med til at forøge spændingen.

Når den sovjetiske generalsekretær udtaler, at det nordlige område også udgør et sikkerhedsproblem for Sovjetunionen, bør vi selvfølgelig svare, at da vi alle anerkender, erkender og forstår, at vi har et fælles sikkerhedsproblem, vil vi gerne snakke om det.

I Socialdemokratiet mener vi, at de berørte vestmagter bør starte konsultationer med de berørte østbloklande om spørgsmålet, og det kan meget let gøres i en større europæisk sammenhæng, f.eks. i forbindelse med drøftelserne i Wien. Sådanne konsultationer og sonderinger bør gennemføres i forbindelse med en undersøgelse af, hvad der rent konkret ligger bag de forskellige udspil fra østmagternes side om nedskæringer på de konventionelle våbens områder, og hvad der f.eks. ligger bag tankerne om en nedskæring eller fjernelse af offensive våben fra grænseområderne.

Vi bør også undersøge, om man kan komme nogen vegne med ideen om, at parterne gensidigt fortæller hinanden, hvad de anser for mest truende hos modparten. Det er en idé, der har vundet ganske stor interesse i USA og har været diskuteret meget i medierne. De europæiske højre regeringer derimod har som sædvanlig holdt sig forneemt tilbage, tilsyneladende i angst for at indtage standpunkter, der ikke er identiske med Washingtons.

Vi ved, at den nuværende regering i dette land ikke ønsker uden om NATO at gå i nogen form for kontakt med østbloklandene i disse sager. Det vil den socialdemokratiske regering i Norge heller ikke. Men så bør man kunne tage nogle initiativer inden for NATO.

Regeringens manglende lyst turde være velkendt, men man kommer selvsagt ingen vegne ved intet at gøre, og selv om regeringen på ny har fastslået, at den i fuld alvor mener, at man kommer længst med nedrustning ved først at opruste, kunne den måske for en gangs skyld bringes til at prøve forhandlingsmuligheden.

Atomoprustningen er i fare for i vidt omfang at blive flyttet over på havene, ikke mindst de nordlige havområder. Derfor bør vi selvfølgelig drøfte udviklingen på disse have. Og det nordlige Ishav og Barentshavet, som Gorbatsjov ikke nævnte i sin tale, bør også inddrages.

Vi bør desuden sikre os, at selv om en forhandling først skal ske i NATO og derefter mellem de to parter, skal de neutrale nordiske lande, Sverige og Finland, også inddrages. Hvis vi benytter Wienforhandlingerne som udgangspunkt, er det i hvert fald en mulighed, og dette kan ske temmelig smertefrit.

En anden mulighed er naturligvis at starte en drøftelse af disse problemer ved de nordiske udenrigsministermøder.